

BRABANTS GOUD

DE GEELDERS • HET DOMMELDAL • DE BEERZE

Om het Natuurnetwerk Brabant te realiseren, verwerft ARK Rewilding Nederland gronden in Het Groene Woud. Dat doen we in het kader van het natuurrealisatieproject Brabants Goud in Het Groene Woud. De ARK-methode: we verwerven gronden, zorgen voor de natuurinrichting en het tijdelijk beheer ervan. Eén van onze meest recente Brabants Goud-aankopen ligt tussen De Mortelen en de Kampina nabij het Kinderbosch (tussen de Beukendreef en Brinksdijk) in Boxtel.

De 'flessenhals' tussen de Kampina (links) en De Mortelen (rechts). • DIRK MEIJS

TOPVERBINDING IN DE MAAK

Natuurgebieden Kampina en De Mortelen liggen niet ver uit elkaar. De cruciale natuurverbinding tussen deze twee gebieden bestaat uit een 'flessenhals' van nog geen 225 meter breed. ARK bemachtigde precies hier ruim drie hectare grond via grondruil. De grondeigenaar kreeg daar elders goede landbouwgrond van ARK voor terug. De komende tijd staat in het teken van plannen maken en vergunningen aanvragen. Daarna richten we op het smalste deel een ecologische verbinding in tussen de twee topgebieden Kampina en De Mortelen.

‘ZWART SKELET MET HOORNS’

ZELDZAAM: VLEGEND HERT

Hij komt vooralsnog vooral voor op de Veluwe, in Twente en Limburg: het vliegend hert (Lucanus cervus). Toch zien we deze kever heel af en toe ook in Het Groene Woud.

Jasper Mikkers uit Liempde moest er wel even voor in zijn geheugen graven, maar dat leverde wel een prachtige, illustratieve anekdote op:

‘In het Liempde van mijn kindertijd, de jaren vijftig van de vorige eeuw, ging ik niet alleen om met mensen. Ik had ook veel ontmoetingen met dieren. Op een dag was ik de tuin en boomgaard binnengeslopen van boer Kronenburg, aan de Rozenhofstraat. Ik kwam bij een mustermijt. Die bestond uit opgestapelde takkenbossen. Ik wist dat insecten zich graag tussen dode takken verborgen en daar eieren legden. Ook andere dieren vonden er een schuilplaats, knaagdieren, misschien zelfs een slang. Ik trok half vermolmde, brekende takken weg. Keek in donkere gaten. Groef en hield daar opeens mee op. Daar lag...een zwart skelet met hoorns. Ook al had ik er nog nooit een gezien, ik wist: dit is een vliegend hert, een mannetje. Hij glansde als een pas gepeetste, zwarte schoen. De poten ontbraken. Ik wikkelde hem in mijn zakdoek en stak hem in mijn zak.’

BROEDSTOVEN

Deze zeldzame waarneming wordt in de nabije toekomst misschien iets minder zeldzaam in Het Groene Woud. Er worden namelijk verschillende initiatieven ontplooid die dit gebied aantrekkelijk maken voor vliegende herten. Zoals het dode hout dat wij hier neer blijven leggen. Daarnaast gaat de Natuurwerkgroep Liempde met steun van het Europese LEADER-programma een aantal broedstoven maken van dood hout, bedoeld om in de Liempdse bossen te plaatsen waar dood hout nog ontbreekt. Hopelijk profiteert het vliegend hert ervan.

HET VLEGEND HERT:

- Is de grootste kever van Nederland;
- Dankt zijn naam aan de imposante kaken van de mannetjes die lijken op een hertengewei;
- Is voor de ontwikkeling van larven afhankelijk van door schimmels aangetast, dood hout;
- Heeft ook nog iets kleinere familieleden zoals het klein vliegend hert, het rolrond vliegend hert en het blauw vliegend hert (ook allemaal afhankelijk van dood hout);
- Is Europees beschermd volgens de Habitatrichtlijn.

Dit vliegend hert (mannetje) werd op 8 juni in Mander (Overijssel) gezien bij de Mosbeek. Wie weet zien we deze bijzondere keversoort binnenkort ook in onze contreien.

MARIA TERMEER-BRESSERS

ARK-TEAM BREIDT UIT

MAAK KENNIS MET MELVIN DE JONG

Sinds 2 juni maakt Melvin de Jong (27) als projectmedewerker deel uit van het ARK-team in Het Groene Woud. Met zijn achtergrond in bos- en natuurbeheer, een flinke dosis nieuwsgierigheid en veel plezier in buiten zijn, kijkt hij uit naar alles wat er in deze functie op zijn pad gaat komen.

Melvin groeide op in Baarn, studeerde in Velp en woonde tot voor kort in Zwolle. Hoewel hij niet uit een heel 'groen' gezin komt, is hij wel altijd behoorlijk nieuwsgierig van aard geweest, met een bovenmatige interesse in de natuur. "Voor mij waren bospaden er om vanaf te dwalen", vertelt hij, "en oevers om ze minutieus te verkennen. Als kind viste ik ook regelmatig, samen met iemand die veel van vogels wist. Zo kwam ik al vroeg in aanraking met de fascinerende wereld van planten en dieren."

LEREN DOOR TE DOEN

"Het was eigenlijk geen verrassing dat ik na de middelbare school voor de groene, praktische opleiding Bos- en Natuurbeheer koos", gaat hij door. "Ik wilde niet alleen met mijn hoofd bezig zijn, maar vooral die natuur ervaren, buiten zijn en er actief werken." Na zijn studie (eerst mbo, daarna hbo) moest hij beslissen wat zijn volgende stap werd. "Niet dat ik twijfelde aan mijn keuze voor het vakgebied, maar ik wist simpelweg niet of ik verder wilde studeren, aan het werk wilde gaan of misschien wilde reizen." Het werd een driejarig traineeship bij Natuurmonumenten. "Het mooie daaraan was dat het een combinatie was van leren en werken. Zo kon ik me niet alleen verder ontwikkelen maar mijn kennis ook meteen toepassen in het veld: de natte natuur in Overijssel – natuurgebied De Wieden – en Flevoland."

'BUITENLAND'

Zijn traineeship was bijna afgelopen toen Melvin afgelopen voorjaar op de ARK-vacature stuitte. "Ze zochten een projectmedewerker in Het Groene Woud. ARK kende ik van naam. En ook Het Groene Woud had ik weleens voorbij horen komen, maar ik kende het gebied niet echt, op de Kampina na. Toen ik me in de regio begon te verdiepen, werd ik verrast door de kleinschaligheid van het landschap met zijn oude bossen, beekdalen, houtwallen en historische structuren. En door de weelderigheid en groeikracht die je hier ziet. Die kleinschaligheid heb je in Overijssel en Flevoland een stuk minder. Het Groene Woud voelde voor mij dan ook bijna als 'buitenland'. Nog steeds."

VEELZIJDIGE FUNCTIE

Melvin heeft er nu een paar weken bij ARK op zitten. Leert zoetjesaan de organisatie en de ARKse werkwijze kennen en vindt – letterlijk – steeds beter zijn weg in Het Groene Woud. Van de Beerze tot de Dommel, van Velder tot het Wijboschbroek en alles wat ertussen ligt. Wat hem het meest aanspreekt in zijn functie? "De variatie," zegt hij zonder aarzeling. "Ecologie, plannen maken, projecten uitvoeren, samenwerken met collega's, andere professionals, vrijwilligers, omwonenden... Alles komt erin samen."

NIEUW WERK, NIEUWE WOONPLAATS

Om zich volledig onder te dompelen in Het Groene Woud verhuisde hij onlangs van Zwolle naar Den Bosch. "Ik wil dichtbij zijn, het gebied ervaren," verklaart hij. Met veel enthousiasme kijkt hij uit naar het rewilden van de natuur "in een landschap dat al fantastisch is", vindt hij. "Ik vind het overigens ook belangrijk om anderen mee te nemen in de ontwikkeling van robuuste natuur. Zoals mensen uit het gebied, van grondeigenaren tot lokale bewoners. Het is mooi om plannen te maken en projecten uit te voeren, maar minstens zo tof om te zien hoe kennis en begrip zorgen voor een sterker draagvlak voor natuurontwikkeling."

De boomkikker is absoluut fotogeniek.
BERT VERVOORT

HERINTRODUCTIE BOOMKIKKER

VAN MORTELEN NAAR DOMMELDAL

Wie goed luistert, hoort in natuurgebieden als De Scheeken en het Dommeldal tegenwoordig weer het herkenbare gekwaak van boomkikkers! Dat is fantastisch nieuws, want deze soort staat op de Rode Lijst met de status 'bedreigd'. De terugkeer van deze ontwapenende mini-kikkers met hun heldergroene kleur en zuignapjes aan de pootjes is mede te danken aan een ambitieus project dat in 2010 in De Mortelen begon.

Daar werden tot 2013 zo'n driehonderd juvenielen (niet-volwassen boomkikkers) uitgezet. Initiatiefnemers waren Brabants Landschap (Gerard Traa en later Sjors de Kort) en Bureau Natuurbalans-Limes Divergens onder leiding van Ben Crombaghs. Dit werd een groot succes. Om die stijgende lijn in populatie vast te houden, werden meer poelen aangelegd (ter stimulatie van de voortplanting) en braamstruwelen geplant (voor het leven op het land).

UITBREIDING

Zeven toegewijde vrijwilligers volgen sindsdien de verspreiding van de soort, die zich snel uitbreidde richting Heerenbeek en de Kampina. Mogelijk zijn ze de drogere gebiedjes richting Kampina enigszins in gaan ruilen voor nattere gebieden, want via de natuurbruggen over de A2 en de spoorlijn Boxtel-Eindhoven hebben ze inmiddels volop het nattere De Scheeken bereikt.

Lees verder op pagina 5

Vervolg van pagina 4

NATTE NATUUR

Nieuwe poelen langs De Groote Waterloop en in het Dommeldal zorgden ervoor dat in 2024 de eerste mannetjes werden gehoord bij Den Hulst in Liempde en langs de Bobbenagelseweg richting Sint-Oedenrode. Er laten ook al boomkikkers van zich horen aan de overzijde van de Dommel in Olland. Mede dankzij het groeiende aantal ARK-percelen waar natte natuur de ruimte krijgt, zal de populatie boomkikkers zich de komende jaren vermoedelijk verder uit gaan breiden in de Dommelbeemden bij Sint-Oedenrode, in De Geelders en in het Beerzedal. Om die groei te volgen, wordt periodiek, bij het invallen van de schemering, het aantal roepende boomkikkermannetjes bij de poelen geteld. Dat gebeurt ook dit jaar en het is nu afwachten hoeveel juvenielen er in juni, juli en augustus aan hun landleven beginnen.

HET BELANG VAN POELEN

Boomkikkers zijn amfibieën, en zoals de meeste amfibieën hebben ze water nodig voor hun voortplanting. De eitjes worden afgezet op planten in ondiepe poelen, vaak aan de rand van het water. Zodra ze uitkomen, ontwikkelen de larven (kikkervisjes) zich volledig in het water totdat ze geleidelijk pootjes krijgen, hun staart verliezen en als jonge kikkertjes het land op kruipen.

“Dat blijft best spannend”, vertelt Bert Vervoort. “Vorig jaar stond alles mooi onder water waardoor eitjes en larven zich goed konden ontwikkelen. Dit jaar zijn enkele poelen drooggevallen.” Dat is op zichzelf geen probleem en zelfs af en toe gunstig omdat de natuurlijke vijand van amfibielarven – vissen die ze opeten – daarmee verdwijnen. Maar die poelen moeten ook niet te lang leegstaan. En er moeten ook genoeg poelen gevuld blijven met water omdat het de enige geschikte voortplantingsplekken van boomkikkers zijn. “Daarom is en blijft de aanleg van geschikte poelen belangrijk.”

Piepklein van stuk, groot in uitstraling.
BERT VERVOORT

DIRK MEIJS

ACHTER DE SCHERMEN, DEEL 1

RENTMEESTER DIRK MEIJS VERWERFT GRONDEN

Landbouwgronden transformeren in robuuste natuur. Daar is ARK 'van'. Waar dat herinrichten doorgaans redelijk zichtbaar is, gebeurt achter de schermen nog veel meer. Zoals de aankoop van die gronden. Rentmeester Dirk Meijs heeft zich hierin gespecialiseerd. "Ik heb een groen én een agrarisch hart. Ik denk dat dat helpt bij de gesprekken die ik met grondeigenaren heb."

Met achttien jaar ervaring, waarvan zes als zelfstandig rentmeester, richt Dirk zich op grondverwerving en taxaties voor natuur- en waterdoelen. Toen hij in 2019 voor zichzelf begon, ging ARK net van start in Het Groene Woud, wat hem zijn eerste opdracht opleverde. Inmiddels heeft hij al talloze geslaagde grondoverdrachten begeleid.

MEIJS.
RENTMEESTER | TAXATEUR

'GEEN SNELLE WERELD'

Het vak van rentmeester vraagt veel geduld en inlevingsvermogen, weet Dirk. "Dit is geen snelle wereld van koop en verkoop. Grond is vaak al generaties lang in de familie en vertegenwoordigt historie en emoties. Luisteren naar de wensen van de eigenaar en helder uitleggen wat de doelen van ARK zijn, hoort bij mijn dagelijkse werk. Daar gaan vaak meerdere gesprekken overheen en dat is prima. Er zijn ook geen standaardoplossingen. Hier draait alles om maatwerk. Dat maakt dit beroep hartstikke mooi."

FLEXIBELE OPLOSSINGEN

Juist die persoonlijke benadering is essentieel bij grondtransacties. "Wie grond bezit, verkoopt die niet 'even' op een achternamiddag. Het is een persoonlijk proces waarin wensen en toekomstperspectief centraal staan," legt Dirk uit. "Daarom biedt ARK verschillende oplossingen: sommige eigenaren kiezen voor verkoop met voortgezet gebruik, zodat ze tijdelijk op de grond kunnen blijven boeren. Anderen willen hun perceel ruilen voor kwalitatief betere landbouwgrond in de omgeving. Ook daar zorgt ARK voor. Zo kunnen ondernemers een solide toekomst behouden, terwijl we tegelijkertijd natuurontwikkeling mogelijk maken."

AAN DE KEUKENTAFEL

Soms verlopen grondtransacties ingewikkeld, bijvoorbeeld wanneer een perceel eigendom is van meerdere erfgenamen. "Ik herinner me een geval waarin een stuk land verdeeld was over meer dan twintig familieleden, verspreid door Nederland en zelfs het buitenland. Dat vergde veel gesprekken en flink wat kilometers in de auto," zegt Dirk. "Maar praten is essentieel—niet óver grondeigenaren, maar mét hen. En niet achter een bureau, maar aan de keukentafel." Volgens Dirk is het vertrouwen dat ARK wekt hierin cruciaal. "Ze hebben goed in de gaten dat de persoonlijke belangen van grondeigenaren zwaar wegen. Ze hanteren geen verborgen agenda's en komen niet terug op afspraken. Dat geeft zekerheid, en zonder vertrouwen kom je nergens."

Weten hoe de methode van grondruil werkt en welke rol Dirk daarbij speelt? Daarover lees je meer in de septembereditie van deze nieuwsbrief.

OVER DIRK MEIJS

Dirk Meijs (Meijs Rentmeester & Taxateur) is gespecialiseerd in grondverwerving, het vestigen van kwalitatieve verplichtingen en taxaties. Dirk is lid van de Nederlandse Vereniging van Rentmeesters, officieel beëdigd als Rentmeester NVR en ingeschreven in het Nederlands Register Vastgoed Taxateurs (NRVT). Kijk voor meer informatie op www.meijsrt.nl.

Middelste bonte specht.
DIRK EJKEMANS

MIDDELSTE BONTE SPECHT

RODE PET, ZALMROZE BROEK

Al een aantal jaren is de middelste bonte specht bezig met een opmars in Nederland. Ook in Het Groene Woud, met

dank aan de steeds ouder wordende loofbossen hier. Onlangs zag Bernadette Roestenburg (Natuurwerkgroep Liempde) er eentje op Savendonk. Het was even goed kijken, maar zijn opvallend rode 'pet' en zalmroze 'broek' waren duidelijke kenmerken. Bonte spechten (ook de meer algemene grote en kleine bonte specht) zijn elk jaar al vanaf februari opvallend actief: ze leggen hun eieren in april en voeren hun kroost tot ver in juni.

VRAGEN STAAT VRIJ!

Deze nieuwsbrief is een initiatief van het Geeldersberaad, het Dommelberaad en het Beerzeberaad. Heb je vragen, opmerkingen of suggesties? Mail ze naar ARK-projectleider Ralph Akkermans: ralph.akkermans@ark.eu. Inmiddels ontvangen meer dan 1.635 geïnteresseerden de nieuwsbrief direct in hun mailbox en wordt hij in vele netwerken verspreid. Heb je deze nieuwsbrief via-via ontvangen en wil je deze voortaan rechtstreeks van ARK toegestuurd krijgen? Stuur dan een e-mail naar info@ark.eu onder vermelding van 'Aanmelden nieuwsbrief Brabants Goud'. Wilt u zich afmelden? Dat kan eveneens via info@ark.eu onder vermelding van 'Afmelden nieuwsbrief Brabants Goud'.

GEELDERSBERAAD: Provincie Noord-Brabant, Groen Ontwikkelfonds Brabant, gemeenten Sint-Michielsgestel, Boxtel, Meierijstad, Waterschap De Dommel, ZLTO, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Bosgroep-Zuid, Marggraff Stichting, Harry Suilen Advies en ARK Rewilding Nederland.

DOMMELBERAAD: Provincie Noord-Brabant, gemeenten Sint-Michielsgestel, Boxtel, Meierijstad, Son en Breugel, Waterschap De Dommel, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Harry Suilen Advies, Rentmeesters Meijs en Van Soest en ARK Rewilding Nederland.

BEERZEBERAAD: Natuurmonumenten, Provincie Noord-Brabant, Brabants Landschap, Waterschap De Dommel, gemeente Oirschot, Meijs Rentmeesterskantoor en ARK Rewilding Nederland.